

Κριτική

THÉS NONAS ΜΟΛΕΣΚΗ
adilinis@sinkallc.com

ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

«Το ταξίδι στο Μπάουντιφουλ»
του Όρτον Φουτ σε σκηνοθεσία
Δέσποινας Μπεμπεδέλη

Ο Όρτον Φουτ έγραψε το «Ταξίδι στο Μπάουντιφουλ» το 1985. Γνωστός και βραβευμένος πιο πολύ για τα κινηματογραφικά του σενάρια και ειδικά για τη μεταφορά στην οθόνη του εξαιρετικού μυθιστορήματος της Χάρπερ Λι «Όταν σκοτώνουν τα κοτσύφια», ο Φουτ τοποθετεί τη δράση του θεατρικού του έργου (το οποίο αργότερα το μετέτρεψε κι αυτό σε σενάριο ταινίας) στη δεκαετία των '40, στο Τέξας.

Στην τέχνη το «παλιό» ποτέ δε σήμαινε φθαρμένο ή ξεπερασμένο, ποτέ δεν υπήρχε μια γραμμική προοδευτική εξέλιξη από το παλιό στο νεότερο, μερικά «παλιά» ακόμα περιμένουν την ανθρωπότητα να φτάσει στα νοήματά τους και ν' αγγίξει την αισθητική τους αρτιότητα. Η φθορά απειλεί εκείνα τα οποιασδήποτε τέχνης δημιουργήματα, τα οποία δεν ξεπερνούν κάποιο ποιοτικό επίπεδο, δεν αντέχουν την υποβολή σε αυστηρά αξιολογικά κριτήρια. Τέτοια έργα ανήκουν στο συγκεκριμένο εθνικό, τοπικό και χρονικό πλαίσιο και δεν διεκδικούν βραβείο διαχρονικότητας. Στο θέατρο αυτό φαίνεται ειδικά στις περιπτώσεις των μεταφράσεων και των ανεβασμάτων τους, δηλαδή της μεταφοράς τους σε άλλα εθνικά, τοπικά και χρονικά εδάφη.

Πιστεύω πως αυτό συνέβη στο «Ταξίδι στο Μπάουντιφουλ» του Όρτον Φουτ που ανέβηκε στο Σατιρικό Θέατρο σε μετάφραση Φώτη Φωτίου και σκηνοθεσία Δέσποινας Μπεμπεδέλη. Έχω την εντύπωση ότι οι δημιουργοί της παράστασης είδαν περισσότερα προτερήματα στο κείμενο του Όρτον Φουτ απ' ό,τι αυτό διέθετε. Ίσως η υπερθετική αξιολόγηση κάποιου δραματικού υλικού μπορεί να οδηγήσει σε μια συγκριτικά ανώτερη σκηνική του υλοποίηση. Όμως μια τέτοια μέθοδος περιέχει κινδύνους. Όπως, π.χ., τον κίνδυνο να υπερασπιστείς με ζήλο τα πιστεύω και τις αξίες του συγγραφέα.

Μια ηλικιωμένη κυρία συγκατοικεί με τον γιο και τη νύφη της σ' ένα διαμέρισμα στο Χιούστον. Εδώ και 20 χρόνια δεν αισθάνεται καλά, μεταφυτευμένη στην αστική «γλάστρα» και αποκομμένη από τις ρίζες της, από το πατρικό της και τη φάρμα της στο μικρό Μπάουντιφουλ. Έχει κάνει επανειλημμένες απόπειρες να δραπετεύσει προηγουμένως, ενώ στο έργο την παρακολουθούμε σε μια πετυχημένη προσπάθεια, η οποία τη φέρνει στο κατώφλι του ερειπωμένου της σπιτιού του ακατοίκητου πια Μπάουντιφουλ. Η κυρία Γουάτς προλαβαίνει να βυθίσει τα χέρια της σε μια γλάστρα για ν' αγγίξει το χώμα που τόσο είχε πεθυμήσει και επιστρέφει με

τον γιο και τη νύφη στην πόλη.

Η πρωταγωνίστρια της παράστασης Δέσποινα Μπεμπεδέλη έχει την αδιαμφισβήτητη ικανότητα να δίνει μεγάλη συναισθηματική πνοή σε κάθε τι που παίζει, έτσι η θέση του συγγραφέα ότι η κυρία Γουάτς πέτυχε μια προσωπική νίκη γίνεται πιστευτή στους θεατές της παράστασης του Σατιρικού ακριβώς επειδή η ηθοποιός δίνει μια καθαφική «είναι το ταξίδι που μετράει» χροιά στα πράγματα. Αλλά με όλο τον σεβασμό, δεν μπορώ να δω τη σημαντικότητα της ερημότησης της αμερικανικής υπαίθρου και του προβλήματος της αστυφιλίας στη δεκαετία του '40 ως διαχρονικής σημασίας θέματα, επειδή ο ίδιος ο Φουτ δεν τους έδωσε τέτοια διάσταση. Η σκηνοθέτιδα Δέσποινα Μπεμπεδέλη σωστά υπολογίζει ότι τα υποκριτικά μεγέθη της Μπεμπεδέλη ηθοποιού αποτελούν από μόνα τους προσόν για την παράσταση. Αλλά μερικά στοιχεία, όπως οι θρησκευτικοί ύμνοι που μέρα-νύχτα ψάλλει η κυρία Γουάτς στο στενάχωρο διαμέρισμα στο Χιούστον (σκηνικά Άντη Παρτζίλη), είτε για να σπάσει τα νεύρα της νύφης της, είτε για να προσφύγει στη χάρη του Ιησού σε αντίθεση με την «Coke and movies» αισθητική της Τζέσι Μέι, στην παράσταση μπόρουσαν να πάρουν πιο διευκρινισμένο πρόσημο. Όπως και το θέμα της εξιδανίκευσης του βουκολικά παρουσιαζόμενου παρελθόντος σε αναπαράθεση με την αντιπνευματικότητα της πόλης (προσέξτε ότι η καθόλα αντίθετη με τη νύφη ηρωίδα της Κύνθιας Παυλίδου ταξιδεύει από την πόλη στην επαρχία, σε «σωστή» κατεύθυνση) έχρηζε στυλιστικής διευκρίνισης.

Ίσως λίγα παραπάνω κλικ προς την κωμική μεριά, να, όπως τόλμησε η σκηνοθέτιδα να οδηγήσει τη Μάρα Κωνσταντίνου στην κωμική υπερβολή στον ρόλο της νευρικής νύφης (ωραία τα κοστούμια της από Παρτζίλη-Θέλια Κασουλίδου). Τότε όμως κι η ίδια η Κάρι Γουάτς θα μπορούσε να είναι πιο εκνευριστική με τις εμμονές και το πείσμα της και ο Βασίλης Μιχαήλ να προσθέσει κωμικές πινελιές στον στριμωγμένο μεταξύ δύο γυναικών μελαγχολικό Λούντα Γουάτς. Μερικές φορές η Κάρι Γουάτς θύμιζε τη θρυλική επιτυχία της Δέσποινας Μπεμπεδέλη, την Μοντ, αλλά εκείνο το «Χάρολντ και Μοντ» του Κόλιν Χίγκινς αποτελούσε καλά ισορροπημένη μίξη του «μαυροκωμικού» και ρομαντικού στοιχείου. Μπορεί να είναι η χαριτωμένη ανπισμυβατικότητα της Μοντ, που δανείστηκε η Μπεμπεδέλη για τη νέα της δουλειά, που να ομορφαίνει τελικά την παράσταση και να μένει στους θεατές ως κύρια ανάμνηση επισκιάζοντας τις αδυναμίες του κειμένου.